

Władysław Zamoyski urodził się 18 listopada 1853 roku w Paryżu, jako syn Jadwigi z Działyńskich i generała Władysława Zamoyskiego. Rodzice od początku wychowywali go w przekonaniu o konieczności służenia Ojczyźnie. W wieku 7 lat zaczął uczęszczać na kursy nauk elementarnych. Matka dodatkowo uczyła go historii Polski, literatury i geografii, wspólnie pobierali lekcje języka greckiego. W 1863 roku rozpoczął naukę w paryskim Lycée Imperial Charlemagne. W latach 1874, 1876–1878 podejmował czterokrotne próby dostania się do École Polytechnique, niestety nieudane. Jednocześnie, w 1875 roku, rozpoczął służbę wojskową w Vincennes pod Paryżem. W kwietniu 1879 roku, przygnębiony niepowodzeniami naukowymi, przyjął propozycję wyjazdu do Australii jako członek Komisji Francuskiej na Wystawę Powszechną w Sydney. Wyprawa ta była najdłuższą podróżą Władysława Zamoyskiego. Trwała od 15 maja 1879 roku do sierpnia 1881 roku. W trakcie jej trwania Zamoyski zgromadził kolekcję etnograficzną, okazy flory i fauny oraz próbki mineralogiczne, a także zbiór fotografii liczący ponad 200 sztuk. W 1881 roku objął zapisane mu przez Jana Działyńskiego dobra kórnickie. Współpracował z matką i siostrą przy tworzeniu Szkoły Domowej Pracy Kobiet, przeniesionej później z Kórnika do Kuźnic. Był rzecznikiem polskiej własności w Prowincji Poznańskiej. W kolejnych latach działał w Galicji. Znane są jego zasługi dla polskich Tatr. W 1889 roku kupił na licytacji dobra zakopiańskie, ocalając je od rabunkowej gospodarki leśnej i przejścia w obce ręce. Przyczynił się do budowy linii kolejowej Chabówka – Zakopane, wspomagał też finansowo budowę drogi do Morskiego Oka. Zaangażował się bardzo w spór o Morskie Oko i dzięki jego staraniom trwający blisko 20 lat proces o pozostawienie Morskiego Oka w granicach autonomicznej Galicji został, w 1902 roku, rozstrzygnięty na korzyść Polaków. Uczestniczył w pracach emigracji polskiej. Władysław Zamoyski zakończył, pełne trudu i zaangażowania w sprawę polską, życie 3 października 1924 roku. Nie założył rodziny. Majątek w postaci Fundacji „Zakłady Kórnickie”, przy poparciu swej siostry Marii, przekazał narodowi polskiemu. 10 listopada 1933 roku, „za wybitne zasługi dla kraju, pracę społeczną oraz wielką ofiarność”, został pośmiertnie odznaczony, przez Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, Wielką Wstęgą Orderu Odrodzenia Polski.

Źródła:

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Władysław_Zamoyski_\(1853-1924\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Władysław_Zamoyski_(1853-1924))

<https://www.muzeumzamoyskich.pl/wladyslaw-zamoyski>

Wincenty Witos urodził się 21 stycznia 1874 roku w Wierzchosławicach. W szkole ludowej, do której poszedł z opóźnieniem, dał się poznać dzięki fantastycznym zdolnościom. Dalszą edukację uniemożliwił jednak brak pieniędzy, rozpoczął więc samodzielne zgłębianie wiedzy. Służbę wojskową w armii austriackiej odbył w latach 1895–1897. Po powrocie ożenił się z Katarzyną Tracz, która 22 marca 1899 roku urodziła córkę Julię.

W 1903 roku Witos wszedł w skład Rady Naczelnej Polskiego Stronnictwa Ludowego, a wkrótce potem został wójtem Wierzchosławic. W 1908 roku wybrano go do galicyjskiego Sejmu Krajowego, a w 1911 roku do parlamentu w Wiedniu. Po rozłamie w PSL, w 1913 roku, stanął na czele umiarkowanego PSL „Piast”. W czasie I wojny światowej angażował się po stronie państw centralnych, ale w październiku 1918 roku stanął na czele Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, pierwszego ciała niezależnego od Austriaków. Trzykrotnie sprawował funkcję premiera. Po raz pierwszy objął ster Rządu Obrony Narodowej w lipcu 1920 roku. Z rządu odszedł po ponad roku wytężonej pracy. Był gorącym orędownikiem reformy rolnej. Do ostatecznego jej kształtu, w postaci ustawy z 1925 roku, przyczynił się zawierając, jako szef „Piasta”, „pakt lanckoroński” z endecją i stając na czele gabinetu większości narodowo-chłopskiej. Rząd ten upadł jednak, nie umiając sobie poradzić z hiperinflacją. Trzeci raz został premierem na początku maja 1926 roku, ale jego rząd został obalony przez zamach majowy Piłsudskiego. W 1930 roku poparł Centrolew opowiadający się przeciw ograniczaniu demokracji przez sanację. Skazany na półtora roku w niesławnym procesie brzeskim, wyemigrował do Czechosłowacji. Do kraju powrócił 31 marca 1939 roku. Po agresji III Rzeszy na Polskę internowany przez Niemców, odrzucił propozycję utworzenia rządu kolaboracyjnego. W 1945 powołano go na wiceprzewodniczącego Krajowej Rady Narodowej, jednak ze względu na ciężką chorobę nie podjął się pełnienia tej funkcji. Nie skorzystał także z zaproszenia do wzięcia udziału w rozmowach moskiewskich w sprawie utworzenia Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej. Wraz ze Stanisławem Mikołajczykiem utworzył Polskie Stronnictwo Ludowe. Witos był jednym z najważniejszych i najbardziej wpływowych polityków II Rzeczypospolitej, jednym z ojców niepodległej Polski, odznaczonym Orderem Orła Białego. Zmarł 31 października 1945 roku w Krakowie.

Źródła:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Wincenty_Witos

<https://www.bn.org.pl/projekty/aleje-niepodleglosci/tworcy-niepodleglosci/wincenty-witos>

Witold Gombrowicz urodził się 4 sierpnia 1904 roku w Małoszycach. Mając jedenaście lat, rozpoczął naukę w Gimnazjum im. św. Stanisława Kostki w Warszawie. Studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim, a także filozofię i ekonomię w Paryżu. Jednak po udanym debiucie tomem groteskowych opowiadań pt. "Pamiętnik z okresu dojrzewania", w 1933 roku, poświęcił się wyłącznie literaturze. Rozgłos w kręgu elity kulturalnej przyniosła mu powieść "Ferdydurke" wydana w 1937 roku. W 1938 roku ukazał się pierwszy tekst dramatyczny Gombrowicza, "Iwona księżniczka Burgunda". W sierpniu 1939 roku Gombrowicz wybrał się w podróż do Argentyny, gdzie zastał go wybuch II wojny światowej. Przebywał tam do 1963 roku. W 1951 roku nawiązał współpracę z paryską "Kulturą", na łamach której, od 1953 roku, publikował "Dzienniki". Pisał je do końca życia, wydając sukcesywnie w formie książkowej kolejne tomy. W latach 60. twórczość Gombrowicza stawała się coraz bardziej znana. W 1953 roku wydał dramat "Ślub" oraz satyryczną powieść "Trans-Atlantyk". W 1960 roku ukazała się "Pornografia". W 1963 roku na zaproszenie Fundacji Forda Gombrowicz wyjechał na roczny pobyt do Berlina. Później przeniósł się do Francji, gdzie związał się z poznaną tam młodą kanadyjską romanistką, Ritą Labrosse. Osiadł na stałe w Vence koło Nicei. W 1965 roku ukazał się "Kosmos", utwór nawiązujący do gatunku powieści detektywistycznej. W 1966 roku Gombrowicz opublikował dramat "Operetka", nad którym pracował wiele lat. W tym czasie był już sławny, tłumaczony na kilkanaście języków, grany na scenach całego świata i udzielający licznych wywiadów. Sławny na świecie, jednak nie w Polsce. W PRL-u twórczość Gombrowicza prawie nie była publikowana, a dramaty trafiały na sceny niezwykle rzadko. Dzieła Gombrowicza ukazywały się po polsku głównie nakładem paryskiego Instytutu Literackiego. Pierwsze wydanie "Dzienników" w Polsce, ale z ingerencjami cenzury, ukazało się dopiero w 1987 roku. W latach 90. Gombrowicz trafił w końcu "pod strzechy", czyli do lektur szkolnych. W 1966 roku po raz pierwszy znalazł się wśród kandydatów do Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, w 1968 roku został nominowany po raz drugi, a w 1969 roku po raz trzeci, jednak nigdy jej nie otrzymał. Zmarł 24 lipca 1969 roku we francuskim Vence. Należy do najczęściej tłumaczonych autorów polskich.

Źródła:

<https://dzieje.pl/postacie/witold-gombrowicz-1904-1969>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Witold_Gombrowicz

Czesław Miłosz urodził się 30 czerwca 1911 roku w Szetejniach na Litwie. Wielkie Księstwo Litewskie, wraz ze swą wielokulturową i tolerancyjną atmosferą, wywarło decydujący wpływ na jego twórczość. Równie wielki wpływ miały na niego wydarzenia historyczne, których był świadkiem: rewolucja październikowa i wojna polsko-bolszewicka. W 1929 roku Miłosz ukończył gimnazjum w Wilnie. Również tam studiował, najpierw polonistykę, później prawo. Tytuł magistra prawa uzyskał w 1934 roku. Zadebiutował w 1930 roku, na łamach uniwersyteckiego pisma „Alma Mater Vilnensis”, wierszami „Kompozycja” i „Podróż”. Był członkiem Akademickiego Klubu Włóczęgów Wileńskich (AKWW). Po wyjściu z AKWW razem z lewicującymi kolegami założył Klub Intelektualistów. Należał do grupy poetów Żagary i współtworzył pismo o tej samej nazwie. Pracował w Polskim Radiu Wilno. Pierwszy tom poezji "Poemat o czasie zastygłym" wydał w 1933 roku. Okupację przetrwał w Warszawie. W tym czasie powstawały wiersze, które znalazły się w tomikach "Wiersze", "Równina", "Pieśń niepodległa", a także w opublikowanym w 1945 roku "Ocaleniu". Od 1945 roku pracował jako radca kulturalny PRL-owskich przedstawicielstw w Stanach Zjednoczonych i Francji. W 1951 roku, w Paryżu, Miłosz poprosił o azyl polityczny, choć był przekonany, że w konfrontacji z komunizmem świat zachodni musi przegrać. Po kilku latach objął katedrę języków i literatur słowiańskich na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley, gdzie wykładał przez ponad 20 lat. W PRL oficjalnie uznany za zdrajcę, został uroczyście potępiony przez Związek Literatów Polskich oraz niektórych autorów. Do 1980 istniał zapis cenzorski, nie tylko zakazujący publikacji jego utworów, ale nawet wymieniania jego nazwiska. Miłosza odrzucała również część polskiej emigracji. Stosunek władz i środowiska emigracyjnego do Miłosza zaczął się zmieniać po 1980 roku, kiedy poeta otrzymał literacką Nagrodę Nobla za całokształt twórczości. Rok później przyjechał do kraju, gdzie jego utwory zostały już oficjalnie wydane. W 1993 roku przeprowadził się do Polski, jako miejsce pobytu wybierając Kraków, w którym mieszkał do końca życia i w którym zmarł 14 sierpnia 2004 roku. Uznawany jest za najwybitniejszego polskiego poetę XX wieku, jego książki zostały przetłumaczone na 44 języki.

Źródła:

<https://dzieje.pl/postacie/czeslaw-milosz-1911-2004>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Czesław_Miłosz#Linki_zewnętrzne

Rok Edukacji Ekonomicznej

Polska po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku, stanęła przed niezwykle trudnym zadaniem unifikacji trzech obszarów, na których obowiązywały różne systemy prawne, administracyjne i walutowe. Od samego początku dyskutowano o reformach usprawniających finanse publiczne, które uratowała dopiero reforma Władysława Grabskiego. Reforma walutowa i uzdrowienie skarbu były najważniejszymi zadaniami powołanego 19 grudnia 1923 roku pozaparlamentarnego gabinetu, na czele którego stanął. Na początku stycznia 1924 roku Sejm uchwalił "Ustawę o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej", zgodnie z którą rząd premiera Grabskiego otrzymał na sześć miesięcy specjalne pełnomocnictwa w zakresie spraw dotyczących zmiany ustawodawstwa podatkowego, wprowadzenia nowego systemu monetarnego i waluty, ogłoszenia statutu Banku Emisyjnego, sprzedaży przedsiębiorstw państwowych oraz zaciągania pożyczek. 20 stycznia 1924 roku ukazało się "Rozporządzenie prezydenta Rzeczypospolitej w przedmiocie systemu monetarnego", w którym stwierdzano m. in., że jednostką monetarną w Rzeczypospolitej Polskiej jest "złoty" oraz ustanawiano statut Banku Polskiego, nadając mu wyłączne prawo emisji biletów bankowych będących prawnym środkiem płatniczym. Bank miał być spółką akcyjną, niezależną od administracji państwowej. Rząd Grabskiego przystąpił do zdecydowanego ściągania podatku majątkowego, ograniczył inwestycje publiczne i państwowe dotacje dla przedsiębiorstw. Prowadził również bardzo rygorystyczną politykę oszczędnościową w zakresie wydatków na administrację publiczną. Bank Polski SA rozpoczął swoją działalność 28 kwietnia 1924 roku. Natomiast 30 maja 1924 roku, z inicjatywy Władysława Grabskiego, powstał Bank Gospodarstwa Krajowego. Do jego głównych zadań należało udzielanie pożyczek długoterminowych, samorządowych, a także kredytowanie instytucji oszczędnościowych i wykonywanie wszelkich innych czynności bankowych. Szczególne obowiązki spoczywały na banku wobec przedsiębiorstw państwowych i samorządowych. Papiery emitowane przez BGK były gwarantowane przez Skarb Państwa. Zgodnie ze swoimi statutowymi zadaniami, BGK od początku swojego istnienia wspierał finansowo rozwój krajowej gospodarki. Instytucje i przedsiębiorstwa państwowe zawsze były dla niego grupą priorytetową, angażował się finansowo we wszystkie najważniejsze inwestycje II RP.

Również w 1924 roku ukazała się powieść Janusza Korczaka „Bankructwo małego Dżeka”, która wkrótce została lekturą szkolną. To historia gospodarczego przedsięwzięcia dziesięcioletniego Dżeka, który w swojej klasie zakłada kooperatywę. Bankructwo

tytułowego bohatera spowodowane jest tym, że ktoś ukradł dwa rowery będące głównym „aktywem” jego szkolnej kooperatywy. Poznając historię, młody czytelnik w praktyce może poznać sens takich pojęć jak ryzyko, koszty, zysk, kredyt, dowiaduje się na czym polega prowadzenie księgowości, kto to jest notariusz i co to jest asekuracja. W powieściowej formie ukazana została nauka ekonomiczna i zasady przedsiębiorczości, ale także wewnętrzne życie dziecka, jego myśli, uczucia, lęki, refleksje i niepokoje. Korczak próbuje pokazać podstawy życia społecznego, które poprzedzają działalność ekonomiczną, podkreślając pojęcie odpowiedzialności. Książka była reakcją na trudną ekonomiczną rzeczywistość tamtych czasów, a także na ignorancję panującą w polskim społeczeństwie, w którym kwestie gospodarcze i pieniądź traktowane są prawie jako tabu. Korczak stał na stanowisku, że "dzieci jak najwcześniej powinny poznać wartość pieniędzy, dobre i złe strony ich posiadania". W tym sensie książka pozostaje ewenementem i zachowuje aktualność także dzisiaj, nawet jeśli rzeczywistość ekonomiczna przez lata bardzo się zmieniła.

Źródła:

<https://culture.pl/pl/dzielo/janusz-korczak-bankructwo-malego-dzeka>

<https://dzieje.pl/aktualnosci/reforma-walutowa-i-utworzenie-banku-polskiego-sa>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Bank_Gospodarstwa_Krajowego

https://pl.wikipedia.org/wiki/Bankructwo_małego_Dzeka

<https://www.skarbnicanarodowa.pl/kroniki-numizmatyczne/408-reforma-walutowa-wladyslawa-grabskiego-ktora-uratowala-polske>